

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Subsect. 1. Auctoritate D. Thomæ efficaciter probatur couclusio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

modi: ergo distinguuntur ex natura rei.

27 Secundo probatur hoc ipsum alijs verbis Aristotelis, 1. 6. *met.* qua circumferuntur communi illo axioma Dialecticorum, omniumque Philosophorum: posito fundamento, & termino resultat relatio prædicamentalis, id est posito fundamento, & termino emanat, fitque per emanationem, aut actionem resultantia à fundamento in se ipsum relatio prædicamentalis, vbi actionem illam, per quam relatio producit, quamque supra vocaverat Aristoteles motum realem per accidens, appellat nunc resultantiam seu emanationem absolute, ac simpliciter, hoc est realem, quibus positis sic argumentor.

28 Quando per realem resultantiam, & emanationem fit aliqua realitas in aliquo subiecto, illa realitas distinguitur à subiecto in quo resultat, seu emanat; ut videre est in frigiditate respectu aquæ, in subsistentia respectu naturæ, quæ quia emanant à suis subiectis, distinguuntur à parte rei ab illis; idem enim non potest resultare à se ipso, nec dimanare, aut produci, quia quidquid producit ab alio producit, ut est evidens axioma in metaphysica, per quod evidenter demonstratur existentia Dei, nec emanatio, & resultantia realis potest esse alicuius entis rationis: sed relatio resultat in fundamento posito termino, ut ait axioma Aristotelis: ergo producit in fundamento per emanationem, & resultantiam ab ipso: ergo relatio distinguitur à fundamento ex natura rei.

29 Maior illa sic demonstratur. Illa distinguuntur à parte rei, inter quæ datur ratio effectus, & causæ; sed inter resultans, seu emanans, & illud, à quo resultat, datur suo modo ratio effectus, & causæ, illud enim quod resultat ab aliquo, & per emanationem, seu resultantiam fit ab eo, est suo modo effectus illius, à quo resultat, ut frigiditas est effectus suo modo aquæ, figura quantitatis, subsistentia naturæ: ergo realitas, quæ resultat, & fit per emanationem ab aliquo, distinguitur à parte rei ab eo, à quo resultat.

30 Confirmatur ex ipso Aristotele 5. *met. tex. 20.* vbi ait; omne relativum consequi ad aliquod absolutum à parte rei: ergo est posterius natura à parte rei, quia est consequutio media dependentia emanationis, & resultantia: ergo distinguitur relatio ab absoluto, in quo fundatur, quia illud, quod est posterius natura, & consequitur ad aliquod media dependentia, & emanatione distinguitur realiter ab eo ad quod consequitur, & à quo dependet, ut ex terminis patet.

31 Item 12. *met. tex. 19.* ait Aristoteles, prædicamentum ad aliquod, & prædicamentum substantia habere propria, & distincta principia, & 5. *met. tex. 14.* docet prædicamentum ad aliquod, & prædicamentum substantia esse plura entia realia, ex quibus sic colligo; ea, quæ non distinguuntur à parte rei, nec habent distincta principia propria, nec sunt plura entia realia, sed potius unum ens reale; quis enim potest dicere, divinitatem, & relationem paternitatis esse plura absolute realia; Item ens, & substantiam esse plura entia; sed relatio ut ex illis verbis patet, habet propria, & distincta principia à substantia, & prædicamentum relationis, & substantia, &c. sunt plura entia à parte rei: ergo relatio distinguitur à parte rei à cæteris prædicamentis.

SUBSECTIO I.

Auctoritate Divi Thomæ efficaciter probatur conclusio.

PROBatur secundo auctoritate D. Thomæ 1. 32. *p. q. 28. art. 2. ad 2.* vbi expresse nostram sententiam docet his verbis. Ad secundum dicendum, quod sicut in rebus creatis in illo, quod dicitur relative, non solum est invenire respectum ad alterum; sed etiam aliquid absolutum, ita & in Deo; sed tamen aliter, & aliter; nam id quod invenitur in creatura, præter id quod continetur sub significatione nominis relativi, est alia res: in Deo autem non est alia res: sed una, & eadem, & paulo post: non sequitur, inquit, quod in Deo præter relationem sit aliquid aliud secundum rem: sed solum considerata nominum ratione. Sic Angelicus Doctor, in creatis absolutum, seu fundamentum relationis est alia res ab ipsa relatione, quæ fundatur immediate in ipso absoluto secundum Divum Thomam: ergo ex sententia Angelici Doctoris distinguitur fundamentum à parte rei à relatione, quæ fundatur in ipso.

Dices, esse aliam rem formaliter, aut per intellectum seu per rationem, non vero à parte rei, ac proinde solum per rationem, & non à parte rei distingui fundamentum à relatione.

Sed contra evidenter, quia in hoc loco, vbi 34 Angelicus Doctor dicit, quod in creaturis est alia res fundamentum à relatione, ponit discrimen, & differentiam inter relationes divinas, & creatas (illis verbis: sed tamen aliter, & aliter; nam id, quod invenitur in creatura præter id, quod continetur sub significatione nominis relativi, est alia res, in Deo autem non est alia res, sed una, & eadem) in hoc, quod in creatis fundamentum sit aliud à relatione in divinis vero non; sed si in creatis ex mente ipsius absolutum esset alia res solum formaliter, & per rationem, & non à parte rei, nullum esset discrimen assignatum à D. Thoma inter relationes divinas & creatas: ergo si D. Thomas rectum discrimen tradidit, dicendum est secundum mentem ipsius absolutum, quod fundat relationem creatam non solum esse aliam rem per intellectum, & formaliter à relatione, sed etiam à parte rei, ac proinde non solum distingui per rationem à relatione, sed etiam à parte rei. Hæc minor sic probatur, quia etiam divina essentia, seu absolutum divinum distinguitur formaliter, & secundum rationem, ac proinde est alia res per rationem à relatione, & verbis expressionibus, quæ sunt in illa ex mente, & verbis expressis D. Thomæ, nam ipse Doctor in corpore huius articuli, paulo antequam hoc discrimen tribueret, dixit; & sic manifestum est, quod relatio realiter existens in Deo, est idem essentia secundum rem, & non differt, nisi secundum intelligentiam rationem, propterea in relatione importatur respectus ad suum oppositum, qui non importatur in nomine essentia: patet ergo quod in Deo non est aliud esse relationis, & esse essentia, sed unum, & idem, quod etiam docuit illis verbis supra citatis, ibi: non sequitur quod in Deo præter relationem sit aliquid aliud secundum rem, sed solum considerata nominum ratione, &c.

Quibus verbis evidenter docet relationem divinam

Quæst. II. Vtrum relatio distinguatur, &c. 675

vinam, & creatam convenire in hoc, quod veraque distinguatur ab absoluto in quo est, per rationem, ac proinde absolutum esse aliam rem formaliter à respectivo: ergo secundum D. Thomam non differunt in distinctione rationis, nec in eo, quod sit alia res per rationem absolutum creatum à relatione creata; siquidem conveniunt in hoc ipso, quia ratio conveniendi duorum non est ratio differendi inter illa: ergo discriminantur in alia distinctione; sed non est alia, nisi quæ datur à parte rei: ergo ut verificetur hoc discrimen, & suum finem consequatur D. Thomas in illo tribuendo absolutum creatum, non solum est alia res secundum rationem, sed etiam à parte rei à relatione, alias inepte procederet D. Thomas discriminando relationes divinas à creatis; si quidem assignaret pro discrimine rationem in qua conveniunt, & non in qua differunt; sicut v. g. inepte procederet, qui volens discriminare, & differentiam tribuere inter equum, & hominem diceret, homo distinguitur ab equo in hoc, quod homo est vivens sensibile, & tota ratio huius ineptæ differentie esset, quia tribueret pro ratione differentie rationem, in qua conveniunt, & non differunt equus, & homo: ergo si D. Thomas assignat discrimen inter relationes divinas, & creatas ex vi distinctionis rationis relationis ab absoluto, assignabit sine dubio id, in quo conveniunt potius quam differant, cum tam relationibus creatis, quam increatis doceat Angelicus Doctor convenire distinctionem rationis ab absoluto, in quo sunt: ergo non recte procederet, ne igitur hoc absurdum imputetur tanto Doctori, dicendum nobis est pro discrimine inter relationes creatas, & divinas assignasse distinctionem à parte rei, & alieitatem, quæ datur ex natura rei inter absolutum creatum, & relationem creatam, & minime convenit relationibus divinis respectu absoluti, in quo sunt.

35 Quæ omnia clarissime patet ex verbis ipsius Doctoris, quæ in dicto articulo 2. ad 2. in fine profert; ubi se explicans de qua alieitate loquitur, iam non dicit est alia res, sed est aliquid aliud secundum rem, id est aliquid aliud à parte rei: Illa enim verba, secundum rem, & à parte rei synonyma sunt apud D. Thomam: ergo si secundum D. Thomam absolutum, seu fundamentum creatum est aliquid aliud secundum rem à relatione erit distinctum à parte rei ab illa, & non solum per rationem; ubi data opera usus est vocabulis clarissimis, ne fallacibus interpretationibus aliqui sua verba, & mentem tenebris offunderent; ac ne tandem verba prædicta aliquam obscuritatis dubitationem paterentur, quam patiebantur illa verba, est alia res; nam potest dici animal est alia res à rationali, videlicet alia res per intellectum, vel per rationem, & tamen non potest dici, animal est aliquid aliud secundum rem à rationali, quia hoc denotat, distinguere realiter; sicut de Deo potest dici iustitia est alia res à misericordia; scilicet per intellectum, & per rationem, & nihilominus non potest dici, iustitia est aliquid aliud secundum rem à misericordia, quia hic modus loquendi exprimit distinctionem à parte rei, & hæc nullo modo datur inter iustitiam, & misericordiam: ratio autem discriminis in his modis loquendi est, quia in primo illud nomen res non cadit supra distinctionem, sed supra fundamentum; in secundis autem verbis illud, secundum rem non cadit supra fundamentum.

R.P. Ideph. de Peñafiel, Theol. Schol. Tom. I.

tum, sed supra distinctionem significatam per illud nomen aliud, cui immediate coniungitur terminus secundum rem, ut denotet talem distinctionem esse à parte rei, & non per rationem.

Ergo si D. Thomas ut discriminet relationes creatas à Divinis, sic ait; unde non sequitur, quod in Deo præter relationem sit aliquid aliud secundum rem, sed solum considerata nominum ratione; sicut sequitur in creatis, ubi fundamentum est aliquid aliud secundum rem, necessario, ac evidenter sequitur ex verbis D. Thomæ, relationem creatam distinguere à parte rei à suo fundamento.

Totum hoc amplius vrgent, & explicant verba ipsius Doctoris, q. 8. de potentia Dei, art. 2. ubi sic ait; substantia creata non potest sibi identificare relationem, quæ est definita ad tale genus, in quo differt à substantia, & essentia Dei; quæ cum sit infinita, & supra omnia geneta, potest alia sibi identificare. In quibus verbis clarissime docet D. Thomam, solam essentiam divinam propter suam infinitam sibi identificare relationem realem, substantiam vero creatam, quia finita est, non posse, quid clarius?

Nec valet dicere, ideo id asseruisse D. Thomam, quia iudicabat Angelicus Doctor, nullam relationem immediate fundari in substantia, & natura creata, sed in accidentibus, ut in quantitate, quæ realiter distinguuntur à substantia, ac per consequens relationes, quæ in illis immediate fundantur.

Non enim hoc valet dici, quia certissimum est in sententia D. Thomæ aliquas relationes immediate in natura, & substantia fundari, quod patet manifeste ex his verbis, quæ profert ipse Angelicus Doctor 1. p. q. 28. art. 1. ca. quæ dicuntur ad aliquid significant secundum propriam rationem solum respectum ad aliud, qui quidem respectus aliquando est in ipsa natura rei; utpote quando aliquæ duæ res secundum naturam suam ad invicem ordinatæ sunt, & invicem inclinationem habent, huiusmodi relationes oportet esse reales; sicut in corpore gravi est inclinatio, & ordo ad locum medium; unde respectus quidam est in ipso gravi respectu loci medij, & in forma respectu materiæ, & similiter est de alijs huiusmodi. Clarius autem hanc veritatem declarat Angelicus Doctor q. 7. de potentia, art. 9. ad 4. his verbis: Creatura refertur ad Deum secundum suam substantiam; sicut secundum causam relationis, secundum vero relationem ipsam formaliter; sicut aliquid dicitur simile secundum qualitatem causaliter secundum similitudinem formaliter. Sic ille; ubi comparat relationem similitudinis cum relatione creaturæ ad Creatorem quoad fundamentum immediatum in hoc, quod sicut relatio similitudinis fundatur in qualitate, ita relatio creaturæ in substantia illius; sed relatio similitudinis immediate fundatur in qualitate, & ideo qualitas est causa illius; ergo relatio creaturæ ad Creatorem immediate fundatur in substantia creatæ; siquidem D. Thomas asserit ita esse causam creaturæ relationis substantiam creatam, sicut qualitas est causa relationis similitudinis.

Dices, sufficere ad hoc ut sit causa, esse medium fundamentum.

Contra, quia si ex eo solum quod mediate fundatur relatio creaturæ in substantia, vocaretur à D. Thomam substantia causa relationis creaturæ, etiam substantia esset causa secundum D. Thomam.

Q999 2 man

nam relationis similitudinis, quia etiam mediante qualitate fundatur relatio similitudinis in substantia, & nihilominus ait, qualitatem esse causam similitudinis, & non substantiam, substantiam vero esse causam relationis creaturæ ad creatorem: ergo in sententia Divi Thom. relatio creaturæ cum fundatur mediate, sed immediate in substantia, cum non mediantibus accidentibus, sed immediate à Deo creetur substantia creata.

Item adverte illa verba secundum substantiam, &c. & illa, sicut aliquid dicitur simile, &c. quibus aperte docet, substantiale fundamentum, & qualitatem esse absolute, & simpliciter causas relationum quæ in ipsis fundantur; sed causa, & effectus distinguuntur à parte rei: ergo in sententia D. Thom. relatio, & fundamentum à parte rei distinguuntur.

Idem docet Angelicus Doctor *quest. 3. de potentia, artic. 3. & 1. p. quest. 28. artic. 1. ad 2. expresse* docet relationem identitatis specificæ ita immediate fundari in substantia, sicut similitudo in qualitate, & æqualitas in quantitate; quod repetit eisdem pene verbis *opus. 48. cap. 3. dum ait: in vno vero, id est in substantia fundatur identitas, & in quantitate æqualitas, & paulo ante in eodem capite sic ait: nihil tamen obstat, quin relatio possit fundari immediate in substantia; creatura enim secundum suam essentiam non per aliquid sibi additum refertur ad Creatorem, cum non per aliquid superadditum fundet relationem creaturæ: ergo ex sententia D. Thom. relatio immediate fundatur in substantia.*

Præterea, idem D. Thomas *4. lib. contra Gent. c. 14.* ait, quod relatio creata sic inheret subiecto, ut faciat compositionem realem cum illo: relatio vero Divina non facit, sed non datur compositio realis, nisi inter distincta realiter: compositio enim est distinctorum unio, & compositio realis distinctorum realiter unio: ergo inter relationem, & fundamentum datur distinctio realis, siquidem datur compositio realis inter illa. Item eodem loco ait sic relatio realiter adveniens substantiæ, sed nihil sibi realiter advenit: ergo relatio non est idem cum substantia. Tandem *3. p. q. 16. art. 6. & in primo distinctione 26. q. 2. art. 2. ad 3. & 8. de potentia, art. 2. ad 1. expresse docet, relationem, & fundamentum distinguere à parte rei.*

SVBSECTIO II.

Prima ratio pro nostra conclusione ponitur.

Nulla entitas creata potest transire de contradictorio intrinsece negativo in contradictorium positivum intrinsecum realiter sine reali, & intrinseca mutatione illius: sed Petrus, qui antequam genuisset filium, non erat Pater intrinsece, & postquam genuit, seu habuit illum est intrinsece Pater, transit de contradictorio negativo intrinseco in contradictorium positivum realiter: ergo talis transitus non est sine mutatione intrinseca reali entitatis Petri.

Tunc sic. Non potest dari mutatio intrinseca realis in aliquo de negativo in positivum, sine eo quod deat aliquid intrinsecum reale positivum de novo, quod antea non erat realiter in illo subiecto, quod mutatur realiter: sed Petrus mutatur per talem transitum de non esse Patris ad

esse Patris intrinsece: ergo habet nunc de novo realiter aliquid intrinsecum positivum, quod antea non habebat realiter: atqui tale positivum intrinsecum non est aliud, nisi relatio paternitatis, cum non mutetur ad aliud positivum intrinsecum, nisi ad esse Patris, quod formaliter, & essentialiter constituitur per relationem paternitatis: ergo relatio paternitatis datur de novo relatio nunc in Petro generato filio, quæ antea non erat realiter in Petro: ergo evidenter sequitur, relationem paternitatis distinguere à parte rei, seu ex natura rei à Petro, qui est fundamentum talis paternitatis: hæc consequentia sic demonstratur, quia id, quod de novo advenit alicui ante talem adventum existenti distinguitur ex natura rei ab illo, cui advenit; sed relatio paternitatis advenit Petro ante adventum relationis existenti: ergo relatio paternitatis distinguitur ex natura rei à Petro. Maior est evidens primo, quia idem non potest sibi ipsi realiter advenire; ideo enim lux distinguitur realiter à pariete, & homine, quia advenit realiter illis; & ideo rationale non potest advenire realiter homini, quia identificatur cum homine: ergo quidquid advenit realiter alteri à parte rei distinguitur ab illo, cum addatur realiter illi, cui advenit.

Secundo sic probatur, quia quando aliquod prædicatum de novo advenit realiter alicui subiecto existenti ante tale prædicatum sub negatione illius, evidenter sequitur tale subiectum fuisse sine tali prædicato, quando erat sub negatione illius, alias idem esset sub affirmatione, & negatione eiusdem, quod implicat contradictionem; sed illud, quod aliquando realiter est sine alio distinguitur realiter ab illo; ergo relatio distinguitur à parte rei à Petro, & Petrus à relatione paternitatis, quæ fundatur in ipso, quia Petrus existit sine relatione paternitatis sub negatione talis relationis de novo adveniens illi: hæc minor est principium evidens in metaphysica, quia idem non potest esse sine se ipso.

Tertio sic probatur, quia subiectum illud, cui de novo advenit relatio paternitatis prius existit sub negatione paternitatis, quam ipsa paternitas existeret: sed idem non potest prius existeret, quam idem ipsum existat: ergo subiectum illud non est idem cum paternitate à parte rei, sed potius distinguitur ab illa.

Maior prima, & præcipua sic probatur. Non potest transire aliqua creatura realiter, seu à parte rei de contradictorio negativo ad positivum intrinsecum reale, sine eo quod talis creatura aliter se habeat intrinsece à parte rei nunc, quam antea se habebat; sed mutari intrinsece à parte rei nihil aliud est, quam aliter se habere nunc, ac antea se habebat talis creatura, ut patet ex definitione mutationis, quam tradidit Aristoteles *2. phys. c. 3. m. 1.* ergo nulla entitas creata potest transire realiter de contradictorio negativo intrinseco in positivum intrinsecum sine mutatione intrinseca illius.

Hæc maior est certa, quia non potest entitas creata transire de negatione ad formam positivam intrinsecam, quin habeat talis entitas per illum transitum intrinsece de novo aliquid positivum, quod antea non habebat; sed habere nunc de novo aliquid positivum intrinsecum, quod antea non habebat, dum erat sub negatione, & non habere negationem, quam antea habebat, est rem